

Briuselis, 2015 05 27
COM(2015) 285 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų planas (2015–2020 m.)

I. IVADAS

2015 m. gegužės 13 d. Europos Komisijos priimtoje „**Europos migracijos darbotvarkėje**“ nustatytas **prioritetas – kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu**, kad būtų užkirstas kelias nusikaltėlių tinklų vykdomam migrantų išnaudojimui ir sumažintos neteisėtos migracijos paskatos. Darbotvarkėje siekiama, kad „mažos rizikos, didelio pelno“ operacijos migrantų gabenimo tinklams virstų „didelės rizikos, mažo pelno“ operacijomis.

2015 m. balandžio 28 d. Komisijos priimtoje **Europos saugumo darbotvarkėje** taip pat pabrėžtas kovos su organizuotais nusikaltėlių tinklais prioritetas – bendradarbiavimas kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu tiek tarp ES valstybių narių, tiek su trečiosiomis šalimis.

Į **Kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų planą** įtraukti konkretūs veiksmai, būtini dviem šios srities darbotvarkėms įgyvendinti, ir svarbiausi tose darbotvarkėse nustatyti veiksmai.

Be atodairos veikiantys nusikaltėlių tinklai organizuoja daugybės migrantų, trokštančių patekti į ES, gabenimą. Nors tokios kelionės kelia pavojų migrantų gyvybei, nusikaltėliai gauna didžiulį pelną. Siekdami jį dar labiau padidinti, kontrabandininkai į plaukiojimui netinkamus laivus (įskaitant nedideles pripučiamas valtis ir eksploatuoti nebetinkamus krovininius laivus) arba sunkvežimius sugrūda šimtus migrantų. **Daugybė migrantų paskęsta jūroje, uždūsta konteineriuose ar žūsta dykumoje.** Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) duomenimis, 2014 m. Viduržemio jūroje žuvo per 3 000 migrantų¹. Skaičiuojama, kad per pirmuosius keturis 2015 m. mėnesius paskendo maždaug 1 700. Neretai migrantais piktnaudžiaujama, jie išnaudojami, o jų žmogaus teisės smarkiai pažeidžiamos.

Neteisėta migracija jūra (ypač Vidurio ir Rytų Viduržemio jūros maršrutais) **per praėjusius metus smarkiai išaugo**: 2014 m. migrantų buvo beveik 225 000, t. y. beveik tris kartus daugiau nei 2013 m.². Taip pat smarkiai išaugo ir Viduržemio jūra keliaujantiems migrantams gresiantys pavojai. Panašių tendencijų 2014 m. pastebėta ir kituose migrantų maršrutuose, pavyzdžiui, Vakarų Balkanuose, kur buvo užregistruotas didžiausias iš šio regiono į ES atvykusių neteisėtų migrantų skaičius nuo 2007 m.³.

Migrantus gabenantys nusikaltėliai juos laiko prekėmis, tokiomis kaip narkotikai ar ginklai, kuriuos gabena tais pačiais maršrutais. Jei pasikeičia saugumo padėtis tranzito šalyse ar imamos taikyti teisėsaugos priemonės, jie sparčiai pakeičia maršrutus. Taip pat piktnaudžiaujama teisėto atvykimo ir buvimo procedūromis. Pavyzdžiui, Kosovo autobusų bendrovės atvirai reklamavo galimybę Kosovo piliečiams neteisėtai pasinaudoti ES pašalpų sistema ir gauti pinigų grįžimui namo.

Neteisėtas migrantų gabenimas – labai pelningas verslas, kuriuo užsiimančioms organizuotoms nusikaltėlių grupėms beveik negresia pavojus būti nustatytoms ir nubaustoms. **Nors tikslių duomenų apie tokių nusikaltėlių tinklų gaunamą pelną nėra, iš atskirų atvejų matyti, kad jis didelis.** Pavyzdžiui, manoma, kad

¹ Tarptautinė migracijos organizacija. *Fatal Journeys - Tracking Lives Lost during Migration*, 2014 m.

² Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūra (FRONTEX), 2015 m.

³ *Idem.*

nusikaltėliai, gabenę 360 migrantų kroviniu laivu „Ezadeen“, kuris buvo sulaikytas 2015 m. sausio 1 d. vykdant bendrą operaciją „Triton“, uždirbo 2,5 mln. EUR.

II. TVIRTESNIS EUROPOS ATSAKAS Į NETEISĖTO MIGRANTŲ GABENIMO PROBLEMA

Kad būtų sustabdyta neteisėto migrantų gabenimo veikla, nusikaltėliai nubausti, o jų turtas konfiskuotas, būtina **aktyviai bendradarbiauti ES lygmeniu**, taip pat su trečiosiomis kilmės ir tranzito šalimis, strateginiais partneriais, tarptautinėmis organizacijomis ir pilietine visuomene.

Šiame pirmame ES veiksmų plane nustatyti konkretūs veiksmai, **kuriuos siekiama užkirsti kelią neteisėtam migrantų gabenimui ir su juo kovoti**, drauge užtikrinant migrantų žmogaus teisių apsaugą. Planas grindžiamas tarpdisciplininiu požiūriu, o jį įgyvendinant dalyvauja vietos, regioninio, nacionalinio ir tarptautinio lygmens instituciniai ir neinstituciniai veikėjai. Jis taikomas visiems neteisėto migrantų gabenimo etapams, tipams ir maršrutams.

Šį veiksmų planą reikėtų vertinti platesniame ES pastangų **šalinti pamatines neteisėtos migracijos priežastis** kontekste, bendradarbiaujant su kilmės ir tranzito šalimis, ir užkirsti kelią žūtims dėl neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis. Taip pat reikėtų atsižvelgti į šiuo metu vykdomą veiklą, susijusią su bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) operacijomis, pagal kurias būtų galima sistemingai nustatyti, perimti ir sunaikinti nusikaltėlių grupių naudojamus laivus.

Neteisėto migrantų gabenimo tinklai susilpnėtų, jei jų paslaugomis naudotųsi mažiau žmonių. Todėl svarbu teikti **daugiau galimybių saugiai ir teisėtai** atvykti į ES. Be to, pastangas sustabdyti neteisėtą migrantų gabenimą reikia derinti su ryžtingais veiksmais, kuriuos **migrantai, neturintys teisės likti ES, yra gražinami** į gimtąsias šalis. Veiksminga gražinimo politika yra gera atgrasymo priemonė, nes migrantai būtų mažiau linkę mokėti dideles sumas į ES neteisėtai gabenantiems asmenims, jei žinotų, kad vos pasiekę kelionės tikslą bus gražinti į tėvynę.

Veiksmų plane **daugiausia dėmesio skiriama neteisėtam migrantų gabenimui**. Kovai su prekyba žmonėmis – nors ir susijusiu, tačiau atskiru nusikaltimu⁴ – ES turi parengusi atskirą strategiją⁵.

Šiame plane numatyti veiksmai bus pradėti įgyvendinti nedelsiant ir atsižvelgiant į kitas susijusias ES lygmens strategijas⁶. Siekiant tikslingiau kovoti su šiuo sparčiai kintančiu nusikaltimu, ateinančius kelerius metus bus imtasi papildomų kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų.

1. STIPRESNIS POLICIJOS IR TEISMINIS ATSAKAS

⁴ Skirtumas tarp jų yra tas, kad pirmuoju atveju migrantai savo noru dalyvauja neteisėtos migracijos procese mokėdami už neteisėtai žmones gabenančio asmens paslaugas, kad kirstų tarptautinę sieną, o antruoju atveju jie yra aukos, priverstos būti žiauriai išnaudojamos, ir išnaudojimas gali būti susijęs arba nesusijęs su sienos kirtimu. Šiuos du reiškinius atskirti nelengva, nes asmenys, kurie kelionę pradeda savo noru, taip pat gali tapti priverstinio darbo arba seksualinio išnaudojimo tinklų aukomis.

⁵ Europos Komisijos komunikatas „Prekybos žmonėmis panaikinimo strategija 2012–2016 m.“, COM(2012) 286 *final*.

⁶ Europos Sąjungos jūrų saugumo strategija, ES kibernetinio saugumo strategija ir Prekybos žmonėmis panaikinimo ES strategija 2012–2016 m.

Kad migrantų gabenimas taptų rizikinga ir nepelninga veikla, būtina išardyti nusikaltėlių grupių naudojamą verslo modelį ir nubausti nusikaltėlius. Todėl reikia didinti valstybių narių pajėgumus stiprinti neteisėto migrantų gabenimo tinklų tyrimus ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir ES agentūrų pajėgumus remti šį procesą. Taip pat reikia geriau koordinuoti ES teisėsaugos ir teisminių institucijų veiklą ir vadovautis tarpžinybiniu požiūriu.

2016 m. Komisija pateiks pasiūlymų **pagerinti dabartinę ES teisinę kovos su neteisėtu migrantų gabenimu sistemą**⁷, kad pagalba neteisėtai atvykti ir apsigyventi būtų laikoma nusikaltimu ir būtų sustiprinta baudžiamoji sistema. Taip bus siekiama užtikrinti, kad būtų nustatytos adekvačios baudžiamosios sankcijos ir drauge išvengta pavojaus kriminalizuoti humanitarinės pagalbos nelaimės ištiktiems migrantams teikėjus.

Laivų nustatymas, perėmimas ir sunaikinimas

Siekiant užkirsti kelią neteisėtam migrantų gabenimui jūra ir jį suvaržyti bus dedamos sistemingos pastangos **nustatyti, perimti ir sunaikinti laivus**, kuriais gali naudotis nusikaltėliai. Bus sudarytas **įtartinų laivų**, kurie gali būti naudojami Viduržemio jūroje, **sąrašas**. Į jį bus įtraukti, pavyzdžiui, registruoti laivai, kurių eksploatacijos laikas baigėsi ir kuriuos numatyta atiduoti į metalo laužą. Atitinkamos ES agentūros ir valstybių narių valdžios institucijos turėtų nustatyti **rizikos kriterijus**, pagal kuriuos būtų nustatomi tokie laivai, ir užtikrinti, kad jie būtų sistemingai stebimi per Europos sienų stebėjimo sistemą ir padedant visoms agentūroms.

Užtikrinus žmonių saugumą, neteisėtam migrantų gabenimui naudojami ar ketinami naudoti laivai turėtų būti sistemingai nuvelkami į krantą arba sunaikinti jūroje. Komisija ir atitinkamos ES agentūros, visų pirma FRONTEX, teiks valstybėms narėms finansinę ir techninę pagalbą, kad laivus būtų galima **nuvilkti į krantą ir sunaikinti**. Šios pastangos turėtų būti derinamos su **BSGP operacijos**, kuria būtų siekiama išardyti neteisėto migrantų gabenimo tinklus, veikimu.

Nusikaltėlių pelno mažinimas

Savo iniciatyva pradėti finansiniai tyrimai, kuriais siekiama konfiskuoti ir išieškoti nusikaltėlių turtą, taip pat kova su pinigų plovimu, turi lemiamos reikšmės neteisėtu migrantų gabenimu užsiimančių nusikaltėlių tinklų silpninimui. Finansinių srautų neteisėto migrantų gabenimo srityje klausimais ES turėtų aktyviau bendradarbiauti su finansinės žvalgybos padaliniais ir kitais svarbiais tinklais.

Kaip nustatyta Europos saugumo darbotvarkėje, teisėsauga turi būti pajėgi išsiaiškinti organizuotų nusikalstamų grupių, dalyvaujančių neteisėto migrantų gabenimo veikloje, finansavimą. Pinigų, susijusių su neteisėto migrantų gabenimo tinklais, išieškojimas turėtų tapti nacionalinių turto susigrąžinimo tarnybų ir Kamdeno turto susigrąžinimo tarpagentūrinio tinklo (CARIN) prioritetu. Atitinkamų ES agentūrų remiama Komisija pradės bendradarbiauti su finansų įstaigomis, pavyzdžiui, bankais, kredito perdavimo paslaugų teikėjais ir kredito kortelių emitentais, kad galėtų nustatyti su migrantų gabenimu susijusio turto judėjimą. Be to, ES turėtų gerokai

⁷ 2002 m. ES priėmė dokumentų, kuriais reglamentuojama kova su neteisėtu migrantų gabenimu, rinkinį, kurį sudarė Direktyva 2002/90/EB, apibrėžianti padėjimą neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi, ir Pamatinis sprendimas 2002/946/TVR dėl bausmių sistemos stiprinimo siekiant užkirsti kelią padėjimui neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi.

sustiprinti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis, kad galėtų nustatyti ir **konfiskuoti iš nusikaltimų gautas pajamas** migrantų kilmės ir tranzito šalyse.

Operatyvinio bendradarbiavimo kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu plėtotė

Kiekvienoje valstybėje narėje reikėtų įsteigti **vieną bendrą kovos su neteisėtu migrantų gabenimu informacinį punktą**, kad būtų sustiprintas operatyvinis bendradarbiavimas, veiklos koordinavimas ir dalijimasis informacija tarpusavyje ir su ES agentūromis.

Komisija suburs **ES agentūrų kontaktinę grupę**, spręšiančią neteisėto migrantų gabenimo klausimus, ir taip sustiprins atitinkamų ES agentūrų operatyvinį bendradarbiavimą ir informacijos mainus.

Drauge bus padidinti ES agentūrų pajėgumai spręsti neteisėto migrantų gabenimo keliamas problemas. Eurojustas turėtų suburti **teminę neteisėto migrantų gabenimo grupę** ir taip sustiprinti ir formalizuoti nacionalinių prokuratūrų bendradarbiavimą bei savitarpio teisinę pagalbą.

Būtina **didinti pajėgumus**, kad valstybių narių teisėsaugos institucijoms būtų padedama sumažinti neteisėto migrantų gabenimo mastą, ir pasitelkti **bendras tyrimų grupes** bei teikti savitarpio pagalbą sprendžiant neteisėto migrantų gabenimo klausimus. Eurojustas gali padidinti savo indėlį finansuodamas bendras tyrimų grupes ir remdamas savitarpio teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose.

Komisija drauge su atitinkamomis ES agentūromis, visų pirma CEPOL ir Europolu bei Europos teisėjų mokymo tinklu, nustatys ES ir nacionalinio lygmens **mokymo reikmes**, kad būtų galima veiksmingiau didinti pajėgumus. Tai, be kita ko, specialus teisminių institucijų, teisėsaugos institucijų, pasienio apsaugos tarnybų ir konsulatų mokymas tarpvalstybinio bendradarbiavimo kovos su neteisėtu migrantų gabenimu klausimais. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra analizuos pagrindinių teisių aspektą, visų pirma kiek tai susiję su neteisėtai atgabentų migrantų apsauga.

Pagal kovos su **organizuotu ir sunkių formų tarptautiniu nusikalstamumu ES politikos ciklą** vykdomus veiksmus papildys tarpvalstybinis bendradarbiavimas suklastotų dokumentų, fiktyvių santuokų, teisėto atvykimo ir apsigyvenimo procedūrų pažeidimų srityje.

Konkretūs veiksmai

- Kovą su neteisėtu migrantų gabenimu reglamentuojančių ES teisės aktų peržiūra iki 2016 m.
- Įtartinų laivų sąrašo sudarymas ir stebėseną
- Pagalba valstybėms narėms nuvilkti į krantą arba jūroje sunaikinti laivus, kuriuos ketinama naudoti neteisėtam migrantų gabenimui
- Bendradarbiavimas su finansų įstaigomis, kad būtų sustiprinti finansiniai tyrimai
- Vieno bendro kovos su neteisėtu migrantų gabenimu informacinio punkto įsteigimas kiekvienoje valstybėje narėje
- ES agentūrų kontaktinės grupės, spręšiančios neteisėto migrantų gabenimo klausimus, subūrimas
- Eurojusto teminės neteisėto migrantų gabenimo grupės sukūrimas

2. GERESNIS INFORMACIJOS RINKIMAS IR DALIJIMASIS JA

Informacijos apie neteisėto migrantų gabenimo tinklus, jų *modus operandi*, maršrutus, ekonominius modelius, sąsajas su prekyba žmonėmis ir kitais nusikaltimais, taip pat apie finansinius sandorius rinkimas ir dalijimasis ja yra **būtinai, jei norima veiksmingai kovoti su tokiais nusikaltimais**.

Dėl šio nusikaltimo slaptumo ir sparčios kaitos šiuo metu žinios ir informacija apie neteisėtą migrantų gabenimą yra gana sporadiškos. Tinklų *modus operandi* iš esmės priklauso nuo regiono ir už paslaugą mokančio migranto aplinkybių. Todėl labai svarbu sukaupti žinių apie konkrečius regionus. Neteisėtu migrantų gabenimu užsiimančios nusikaltėlių organizacijos gali vykdyti tiek teisėtą, tiek neteisėtą verslo veiklą, nors mokslinių tyrimų ir įrodymų trūkumas trukdo gerai suvokti šias sąsajas.

Reikėtų didinti ES agentūrų pajėgumus rinkti duomenis apie neteisėtą migrantų gabenimą, jais dalytis ir juos analizuoti. Taip pat reikėtų visapusiškai naudotis FRONTEX parengtomis neteisėto migrantų gabenimo maršrutų rizikos analizėmis. Įgyvendinant Europos migracijos darbotvarkėje nustatytus skubius veiksmus, reikėtų stiprinti Europolo ryšių punktą neteisėto migrantų gabenimo klausimams spręsti ir **jungtinę operatyvinę grupę „Mare“**, kad jie taptų informacijos apie neteisėtai jūra gabenamus migrantus šaltiniu. Jungtinėje operatyvinėje grupėje „Mare“ turėtų būti sukurta speciali operatyvinė komanda, kuri padidintų informacijos rinkimo ir operatyvinius pajėgumus. FRONTEX ir siūloma nauja BSGP operacija EUNAVFOR MED turėtų glaudžiai bendradarbiauti su šia komanda, visų pirma veiksmingai dalytis informacija.

Informacijos rinkimo ir mainų trečiosiose šalyse plėtotė

Reikėtų didinti **ES delegacijų pajėgumus** migracijos srityje, svarbiausiose šalyse paskiriant Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnus. Jie turėtų dalyvauti esamame Imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinkle ir bendrauti su atitinkamomis ES agentūromis. Komisija 2016 m. įvertins reikmę atlikti **ES teisės aktų, kuriais reglamentuojamas imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų darbas, peržiūrą**⁸, kad būtų padidintos jų galimybės gauti aktualią informaciją ir dalytis ja.

Reikėtų stiprinti bendradarbiavimą su Interpolo regioniniais biurais tam tikrose Afrikos šalyse, kad policija galėtų geriau dalytis informacija apie neteisėtą migrantų gabenimą. Reikėtų toliau plėtoti **Afrikos regiono ir FRONTEX žvalgybos tarnybų tinklą (AFIC)**, kuriame būtų galima dalytis informacija ir atlikti bendrą analizę su trečiosiomis šalimis. Reikėtų apsvarstyti panašių platformų sukūrimą kituose svarbiuose regionuose.

Visapusiškas turimų informacijos rinkimo priemonių panaudojimas

ES turėtų toliau plėtoti **kilmės šalių pasienio regionų** stebėseną, kad būtų galima kuo anksčiau nustatyti gabenimo paslaugos teikėjus ir užkirsti kelią neteisėtam migrantų išvykimui, be kita ko, naudojantis FRONTEX priemonėmis, kaip antai Europos sienų stebėjimo sistema. Pasirašius FRONTEX ir ES palydovų centro susitarimą reikėtų visapusiškai išnaudoti palydovinių vaizdų potencialą. Reikėtų naudotis **ES IT sistemomis** (pavyzdžiui, SIS II, VIS) ir Europos kovos su suklastotais dokumentais tinklu, kad būtų pagerinta rizikos analizė ir sudarytos sąlygos nustatyti neteisėtai atvykstančius ir pasiliekančius asmenis, kurie naudojami panašiai atrodančiais, padirbtais ar suklastotais dokumentais, ar pilietybės pakeitimo atvejus.

⁸ 2004 m. vasario 19 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 377/2004 dėl imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinklo sukūrimo, OL L 64, 2004 3 2, p. 1.

Reikėtų sustiprinti atitinkamų ES tinklų ir agentūrų bei Interpolo bendradarbiavimą. Taip pat reikėtų apsvarstyti galimybę atnaujinti priemones, padedančias **dalytis informacija apie netikrus asmens ir kelionės dokumentus**, tokias kaip Interpolo „Dial-Doc“ ir FRONTEX „Pasienio apsaugos ir teisėsaugos pareigūnų vadovas“, ir plačiau jomis naudotis.

Europos migracijos darbotvarkėje nustatytas „**įvykių centro**“ požiūris suteiks ES agentūroms galimybę teikti gerokai didesnę pagalbą su sunkumais neteisėto migrantų gabenimo srityje susiduriančioms valstybėms narėms. Europolas, bendradarbiaudamas su FRONTEX ir Eurojustu, turėtų suformuoti jungtines mobilias komandas, kurios išorės sienos valstybėse teiktų operatyvinę ir informacinę pagalbą. Tinkamai parengtos apklausos ir atrankinės patikros komandos galėtų būti aktyviau naudojamos prie ES išorės sienų atvykstantiems migrantams apklausti. Rezultatas – **informacijos sutelkimas ir sintezė** – turėtų padėti vykdyti tyrimus.

Be to, remiantis Europos prieglobsčio paramos biuro bandomuoju projektu, reikėtų parengti standartines informacijos apie neteisėtos migracijos pagalbą atitinkamu prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūros etapu rinkimo procedūras, visapusiškai laikantis ES ir tarptautinių žmogaus teisių bei pabėgėlių teisės.

Komisija valstybių narių teisėsaugos institucijoms parengs rekomendacijas dėl informacijos apie neteisėtą migrantų gabenimą rinkimo iš sulaikytų neteisėtų migrantų, visapusiškai gerbiant pagrindines teises. Šios rekomendacijos bus įtrauktos į **Gražinimo vadovą**, kurį Komisija pateiks 2015 m.

Interneto turinio stebėseną ir žinių bazės plėtotė

Migrantams pritraukti nusikaltėliai naudojami internetu. Europolas padės nacionalinėms valdžios institucijoms nustatyti ir prireikus prašyti pašalinti **internetu turinį, kuriuo naudojasi neteisėto migrantų gabenimo paslaugų teikėjai**, laikantis nacionalinės teisės. Todėl reikėtų glaudesnio bendradarbiavimo su interneto paslaugų teikėjais ir socialine žiniasklaida. Eurojustas ir toliau atliks svarbų vaidmenį sudarant palankesnes sąlygas dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais ir nustatant problemas, susijusias su elektroninių įrodymų rinkimu ir naudojimu tiriant neteisėtą migrantų gabenimą ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą, drauge užtikrinant būtinas apsaugos priemones.

Būtina atlikti mokslinius tyrimus ir rizikos analizę, susijusius su **neteisėto migrantų gabenimo sąsajomis su kitais nusikaltimais**, kad būtų gauta daugiau šios srities žinių, visų pirma apie prekybą žmonėmis, rimtą darbo jėgos išnaudojimą, narkotikus ir kitas prekes, terorizmą. Bendradarbiaujant su Finansinių veiksnių darbo grupe reikėtų atidžiai išanalizuoti neteisėto migrantų gabenimo ir finansinių nusikaltimų sąsajas.

Komisija išplės Eurostato įprastinį **nusikaltimų statistikos rinkinį**, kad padedant atitinkamoms ES agentūroms būtų įtraukti duomenys apie neteisėtą migrantų gabenimą.

Konkretūs veiksmai

- Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų paskyrimas į svarbiausias ES delegacijas
- ES teisės aktų, kuriais reglamentuojama imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų veikla, įvertinimas ir prireikus peržiūra 2016 m.

- Jungtinės operatyvinės grupės „Mare“, kaip ES informacijos apie neteisėtą migrantų gabenimą šaltinio, stiprinimas
- Tolesnė Afrikos regiono ir FRONTEX žvalgybos tarnybų tinklo plėtotė
- Aktyvesnė pasienio regionų stebėseną visapusiškai naudojantis Europos sienų stebėjimo sistema
- Europolo pagalba nustatant interneto turinį, kuriuo naudojasi neteisėto migrantų gabenimo paslaugų teikėjai
- Duomenų apie neteisėtą migrantų gabenimą įtraukimas į įprastą Eurostato nusikaltimų statistikos rinkinį

3. DIDESNĖ NETEISĖTO MIGRANTŲ GABENIMO PREVENCIJA IR PAGALBA PAŽEIDŽIAMIESiems MIGRANTAMS

Geresnis informavimas apie neteisėto migrantų gabenimo ir apie neteisėtos migracijos keliamą pavojų yra būtinas, jei norima užkirsti kelią potencialiems migrantams, įskaitant itin pažeidžiamus asmenis, pavyzdžiui, vaikus, leisti į pavojingą kelionę, taip pat ir iš tranzito šalių. Iš migrantų gauta informacija patvirtina, kad neteisėto migrantų gabenimo paslaugų teikėjai plačiai naudojami socialinės žiniasklaidos platformomis, kuriose reklamuoja savo paslaugas. Todėl labai svarbu žiniasklaidoje, įskaitant socialinę žiniasklaidą, pateikti **tinkamą atsvarą**: diasporos bendruomenių ES šalyse atstovai galėtų paviešinti apgavystes.

Komisija įvertins savo finansuojamų šiuo metu Etiopijoje ir Nigeryje vykdomų kampanijų poveikį ir, bendradarbiaudama su EIVT ir atitinkamomis šalimis, svarbiausiose migrantų kilmės ir tranzito šalyse pradės informavimo ir prevencijos kampanijas. Šių kampanijų metu potencialūs migrantai bus informuojami apie teises ir galimybę teisėtai patekti į ES.

Pagalba pažeidžiamiesiems migrantams

ES turėtų dėti daugiau pastangų, kad neteisėtai atgabentiems migrantams, visų pirma pažeidžiamiausiems asmenims, kaip antai vaikams ir moterims, būtų suteikta pagalba ir apsauga. 2016 m. Komisija pradės konsultacijas dėl **galimybės peržiūrėti Direktyvą 2004/81/EB**⁹ dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo prekybos žmonėmis aukoms arba neteisėtai atgabentiems migrantams, bendradarbiaujantiems su kompetentingomis institucijomis, ir parengs jos poveikio vertinimą.

Pagalba verslui, kad būtų užkirstas kelias neteisėtam migrantų gabenimui

Prevencijos priemonės turėtų būti taikomos įmonėms, kurioms neteisėtas migrantų gabenimas daro didžiausią poveikį. **Partnerystė su didžiausią pavojų patiriančių sektorių** (pavyzdžiui, transporto ir laivybos) **įmonėmis** turi lemiamos svarbos, kad jos sugebėtų imtis adekvačių priemonių.

Komisija iki 2017 m. parengs **neteisėto migrantų gabenimo prevencijos vadovą**, prireikus įskaitant prekybos ir žvejybos laivų vežėjų ir operatorių elgesio kodeksus. Juose bus pateikta gerosios patirties pavyzdžių, susijusių su valdžios institucijų ir įmonių taikomų saugumo užtikrinimo priemonių ir adekvačios kontrolės viešinimu, kad būtų užkirstas kelias nedeklaruojamai migracijai. Komisija taip pat išnagrinės

⁹ 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/81/EB dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos arba kurie dalyvavo vykdant nelegalios imigracijos padėjimo veiksmus, bendradarbiaujantiems su kompetentingomis institucijomis, OL L 261, 2004 8 6, p. 19–23.

galimybę parengti **kovos su neteisėtu migrantų gabenimu gaires, skirtas pasienio tarnyboms ir konsulatams.**

Grąžinimo kaip atgrasomosios priemonės naudojimas

Siekiant atgrasyti potencialius migrantus nuo naudojimosi neteisėto gabenimo paslaugomis, kad patektų į ES, reikia aiškiai pasakyti, kad migrantai, neturintys teisės teisėtai likti ES, bus skubiai grąžinami į gimtąsias šalis. Šiuo metu neteisėto gabenimo tinklai migrantus pritraukia naudodamiesi tuo, kad įgyvendinama palyginti nedaug grąžinimo sprendimų (2013 m. įgyvendinta 39,2 proc. sprendimų).

Reikia didinti **ES neteisėtų migrantų** ar asmenų, kurių prieglobsčio prašymai buvo atmesti, **grąžinimo sistemos veiksmingumą**, visapusiškai laikantis standartų ir apsaugos priemonių, kuriomis užtikrinamas orus ir humaniškas grąžinimas, kaip nustatyta ES grąžinimo direktyvoje¹⁰. Kaip paskelbta Europos migracijos darbotvarkėje ir remiantis šiuo metu vykstančiu vertinimu, kurį planuojama baigti šiais metais, Komisija pasiūlys **iš dalies pakeisti FRONTEX teisinį pagrindą, kad būtų sustiprintas šios agentūros vaidmuo grąžinimo srityje.**

Priimant sprendimus dėl grąžinimo reikėtų geriau naudotis **Šengeno informacine sistema (SIS)**. Komisija šią sistemą įvertins 2015–2016 m. Atsižvelgdama į aplinkybes ji išanalizuos galimybę ir reikalingumą informaciją apie valstybių narių priimtus sprendimus dėl grąžinimo suvesti į SIS, kad padidėtų atsekamumas. Tai suteiktų galimybę valstybių narių valdžios institucijoms matyti, ar kita valstybė narė yra priėmusi sprendimą grąžinti sulaikytą neteisėtą migrantą. Komisija taip pat apsvaustys galimybę nustatyti prievolę valstybių narių valdžios institucijoms suvesti į SIS informaciją apie draudimą atvykti, kad šį draudimą būtų galima taikyti visoje ES. Pagal dabartines SIS taisykles tai nėra privaloma. Jei informacija apie visus draudimus atvykti būtų kaupiama SIS, tai padėtų užkirsti kelią neteisėtiems migrantams, kuriems yra nustatytas draudimas atvykti, dar kartą atvykti į Šengeno erdvę per kitą valstybę narę.

Siekdama užtikrinti grąžinimo procedūrų tvarumą, Komisija teiks **techninę pagalbą migrantų kilmės ir tranzito šalims**, kad padidėtų jų pajėgumai integruoti grąžintus asmenis. ES taip pat turėtų dėti daugiau pastangų įtikinti trečiąsias šalis priimti į Europą neteisėtai atvykusius ir grąžinamus piliečius. Tai – tarptautinis įsipareigojimas. Prireikus Komisija pasiūlys pradėti derybas dėl ES readmisijos susitarimų su pagrindinėmis migrantų kilmės šalimis. Speciali readmisijos prievolė nustatyta Kotonu susitarime su AKR valstybėmis¹¹.

Kad būtų sumažintos neteisėtos migracijos ir migrantų išnaudojimo paskatos, Komisija imsis **griežtesnių veiksmų prieš neteisėtų migrantų įdarbinimą**. Ji aktyviau taikys sankcijas už neteisėtų migrantų įdarbinimą: gerins tokių atvejų nustatymą ir stiprins patikras. Drauge su valstybėmis narėmis Komisija nustatys tikslus, susijusius su kasmetinių patikrų skaičiumi tuose ekonomikos sektoriuose,

¹⁰ 2008 m. gruodžio 16 d. Direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008 12 24, p. 98–107) 29 konstatuojamoji dalis.

¹¹ Pagal Kotonu susitarimo 13 straipsnį kiekviena AKR valstybė neprieštarauja savo piliečių, neteisėtai esančių Europos Sąjungos valstybės narės teritorijoje, grąžinimui ir readmisijai atitinkamos valstybės narės prašymu be jokių papildomų formalumų. Kiekviena Europos Sąjungos valstybė narė neprieštarauja savo piliečių, neteisėtai esančių AKR valstybės teritorijoje, grąžinimui ir readmisijai minėtos valstybės prašymu be jokių papildomų formalumų.

kuriuose neteisėtai dirbančių asmenų yra daugiausia¹², pavyzdžiui, statybų, žemės ūkio ir sodininkystės, namų ūkio ir valymo, viešojo maitinimo ir apgyvendinimo sektoriuose.

Konkretūs veiksmai

- Informavimo apie neteisėto migrantų gabenimo pavojų ir prevencijos kampanijos trečiosiose šalyse
- Konsultacijos dėl galimos Direktyvos 2004/81/EB dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo peržiūros ir jos poveikio vertinimas 2016 m.
- Neteisėto migrantų gabenimo prevencijos vadovo parengimas iki 2017 m.
- Gairių pasienio tarnyboms ir konsulatams parengimas
- SIS teisinio pagrindo vertinimas, siekiant rasti galimybių padidinti grąžinimo procedūros veiksmingumą ir sumažinti neteisėtą migraciją
- Pasiūlymas pradėti derybas dėl readmisijos su pagrindinėmis neteisėtų migrantų kilmės šalimis
- Tikslų, susijusių su kasmetinių patikrų skaičiumi tuose ekonomikos sektoriuose, kuriuose neteisėtai dirbančių asmenų yra daugiausia, nustatymas

4. AKTYVESNIS BENDRADARBIAVIMAS SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS

Glaudesnis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis, per kurias eina neteisėto migrantų gabenimo maršrutai, yra būtinas, jei norima tikslingai kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu ir panaikinti nebaudžiamumą užtikrinant veiksmingus tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą. Šią veiklą reikėtų vertinti platesniame ES pastangų **šalinti esmines neteisėtos migracijos priežastis** kontekste, bendradarbiaujant su kilmės ir tranzito šalimis. Itin daug dėmesio reikėtų skirti sienų valdymo, jaunimo, užimtumo ir judumo rėmimui.

EIVT ir Komisija parengs ar sustiprins **dvišalio ir regioninio bendradarbiavimo su atitinkamais partneriais sistemas**, itin daug dėmesio skirdamos praktinėms kovos su neteisėtu migrantų gabenimu priemonėms, be kita ko, Rabato, Chartumo, Budapešto ir Prahos procesuose, AKR ir ES dialoge, ES ir Afrikos migracijos ir judumo dialoguose ir migracijos klausimams skirtame Maltos aukščiausiojo lygio susitikime. Prireikus bus suburtos specialios darbo grupės. Jau suplanuota Nigeryje dirbsianti darbo grupė. Reikėtų visapusiškai išnaudoti politinio dialogo mechanizmus pagal Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių ir ES Kotonu susitarimą bei pagal Europos kaimynystės politiką ir atitinkamus daugiašalius susitarimus. Labai svarbus ES ir Turkijos, taip pat susiduriančios su tokiomis pačiomis neteisėtos migracijos problemomis, bendradarbiavimas.

ES turėtų skatinti šalis partneres prisijungti prie JT konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ir **JT protokolo dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru**. Ji finansuos projektų, kuriais siekiama remti trečiųjų šalių teisės aktų, atitinkančių šį protokolą, įgyvendinimą.

Trečiųjų šalių pajėgumų didinimo rėmimas

Menki teisėsaugos pajėgumai trukdo dalytis informacija ir bendradarbiauti, taip pat tirti neteisėtą migrantų gabenimą ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą trečiosiose šalyse, todėl būtina **skleisti gebėjimus ir skirti išteklių**.

Komisija ir EIVT padidins finansinę ir techninę pagalbą trečiosioms šalims, kad paremtų **nacionalinių ir regioninių kovos su neteisėtu migrantų gabenimu strategijų** plėtotę, kovos su korupcija politiką šioje srityje bei integruotų **sienu valdymo sistemų** kūrimą. Tai, be kita ko, rizikos analizė, bendra sienų kontrolė ir patruliavimas pasienyje, saugesni pasai, tapatybės kortelės ir kiti kelionės dokumentai bei didesni sienos apsaugos institucijų pajėgumai nustatyti netikrus asmens dokumentus. Šių tikslų siekti padės su sienų valdymu susijusių BSGP misijų ir operacijų, pavyzdžiui, EUCAP „Sahel Niger“ ir EUCAP „Sahel Mali“, sustiprinimas. Reikia užtikrinti ir prireikus sustiprinti veiksmingą įvairių ES priemonių koordinavimą, be kita ko, pasitelkiant bendrą programavimą ir ES patikos fondus.

Komisija skirs nemažai lėšų, kad padėtų trečiosioms šalims sustiprinti **policijos ir baudžiamosios teisenos atsaką** į neteisėto migrantų gabenimo problemą. Taip bus siekiama padidinti pavienių šalių pajėgumus ir paskatinti jų bendradarbiavimą dalijantis informacija, vykdant bendras regionines mokymosi iniciatyvas ir bendrus tyrimus. Be to, Komisija teiks finansinę ir techninę pagalbą, kad būtų galima pradėti rinkti ar geriau **rinkti** duomenis apie neteisėtą migrantų gabenimą tarp kilmės, tranzito ir paskirties šalių, **jais dalytis ir juos analizuoti**.

ES veiksmų trečiosiose šalyse nuoseklumo ir poveikio didinimas

Bendradarbiavimas, lėšų, žinių ir kompetencijos sutelkimas padės padidinti ES veiksmų poveikį kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu užsienyje. ES, valstybių narių ir atitinkamų suinteresuotųjų subjektų išorės veiksmų **nuoseklumo didinimas** – būtina sąlyga norint maksimaliai padidinti poveikį ir išvengti veiklos dubliavimo.

Prioritetinėse trečiosiose kilmės ir tranzito šalyse **ES bendradarbiavimas ir veiksmų koordinavimas kovos su neteisėtu migrantų gabenimu srityje** turėtų būti laikomas prioritetu – reikėtų, kad reguliariai bendradarbiautų Imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinklas, Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnai, ES agentūrų ryšių palaikymo pareigūnai, valstybių narių diplomatinės atstovybės, BSGP misijos ir operacijos, tarptautinės organizacijos, kaip antai TMO, UNHCR, UNODC ar Europolas. Tokios platformos taip pat turėtų padėti visapusiškai derinti ES vidaus ir išorės politiką, susijusią su neteisėtais migrantais.

ES ir valstybių narių paramos trečiosioms šalims **bendras ar koordinuotas planavimas**, grindžiamas drauge planuojama veikla svarbiausiose šalyse ir regionuose, turėtų padėti optimaliai naudoti išteklius.

Konkretūs veiksmai

- Dvišalio ir regioninio bendradarbiavimo sistemų sukūrimas ar plėtotė
- Projektų, kuriais siekiama kurti trečiųjų šalių kovos su migrantų gabenimu strategijas, sustiprinti policijos ir teisminį atsaką, plėtoti integruotą sienų valdymą, finansavimas
- ES bendradarbiavimo platformų atitinkamose trečiosiose šalyse ir regionuose sukūrimas
- ES finansavimo optimizavimas bendro ir koordinuoto planavimo būdu